

Na osnovu člana 54 stav 6 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", br. 30/12 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, donijelo je

Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje avijarne influence*

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 70/2015 od 16.12.2015. godine, stupio je na snagu 24.12.2015, a odredbe člana 37 stav 3 i člana 38 ovog pravilnika primenjivaće se od dana pristupanja Evropskoj uniji.

* U ovaj pravilnik prenesena je Direktiva Savjeta 2005/94/EZ o mjerama Zajednice za kontrolu Avijarne influence kojom se ukida Direktiva Savjeta 92/40/EEZ (*COUNCIL DIRECTIVE 2005/94/EC on Community measures for the control of avian influenza and repealing Directive 92/40/EEC*), i Odluka komisije 2006/437/EZ o odobravanju Dijagnostičkog priručnika u kojem se utvrđuju dijagnostički postupci za avijarnu influencu.

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se mjere za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje avijarne influence kod živine, drugih ptica koje se drže zatvorene, svinja, drugih životinja i divljih ptica i način određivanja granica zaraženog i ugroženog područja.

Definicija avijarne influence

Član 2

Avijarna influenza je infekcija živine ili drugih ptica koje se drže zatvorene, izazvana bilo kojim virusom influence tipa A, podtipom H5 ili H7 ili čiji je intravenski indeks patogenosti (u daljem tekstu: IVIP) veći od 1.2 kod pilića starih šest nedjelja.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

1) **visoko patogena avijarna influenza** je infekcija živine ili drugih ptica koje se drže zatvorene koju izazivaju:

a) virusi avijarne influence podtipa H5 ili H7 kod kojih postoje genomske sekvence odgovorne za kodiranje višestrukih bazičnih aminokiselina na mjestu cijepanja molekula hemaglutinina slične onim koje se uočavaju kod drugih virusa

visoko patogene avijarne influence, a koje ukazuju na mogućnost cijepanja hemaglutinina od strane ubikvitarnih proteaza domaćina, ili

b) virusi influence čiji je IVIP kod šest nedjelja starih pilića veći od 1.2;

2) **nisko patogena avijarna influenza** je influenza živine ili drugih ptica koje se drže zatvorene izazvane virusima podtipa H5 ili H7 kod kojih ne postoje genomske sekvence iz tačke 1 podtačke a) ovog člana;

3) **živina** su sve ptice koje se uzgajaju ili drže zatvorene radi proizvodnje mesa, konzumnih jaja i ostalih proizvoda i za obnovu populacije divljih ptica;

4) **divlja ptica** je ptica iz prirode, odnosno ona koja se ne drži na gazdinstvu;

5) **druga ptica koja se drži zatvorena** je ptica koja se drži zatvorena iz bilo kojeg razloga, uključujući ptice koje se uzgajaju za predstave, trke, izložbe, takmičenje ili prodaju (u daljem tekstu: druga ptica);

6) **gazdinstvo** je objekat ili prostor gdje se stalno ili privremeno drže ili uzgajaju ptice uključujući uzgajališta, cirkuse, zoološke vrtove, prodavnice ptica kao kućnih ljubimaca, pijace ptica i parkove sa stalnom izložbom ptica, u kojima se živina ili druge ptice uzgajaju ili drže, osim klanica, prevoznih sredstva, objekata za karantin, graničnih inspeksijskih mjesta i laboratorija kojoj je odobreno držanje virusa influence ptica;

7) **komercijalno gazdinstvo živine** je gazdinstvo gdje se živina drži u komercijalne svrhe;

8) **nekomercijalno gazdinstvo** je gazdinstvo gdje se drži živina ili druge ptice:

a) za sopstvenu potrošnju ili upotrebu; ili

b) kao kućni ljubimci;

9) **kompartment sa živinom ili kompartment za druge ptice** je jedno ili više gazdinstava na kojima se sprovode iste biosigurnosne mjere, a koji sadrži subpopulaciju živine ili drugih ptica koje se drže zatvorene sa jasnim zdravstvenim statusom u odnosu na influencu ptica koji ima odgovarajući sistem nadzora, kontrole i biosigurnosnih mjera;

10) **jato** je živina ili druge ptice koje se drže unutar jedne proizvodne jedinice;

11) **proizvodna jedinica** je jedinica unutar gazdinstva koja je potpuno nezavisna od bilo koje druge jedinice unutar istog gazdinstva u pogledu lokacije i držanja živine ili drugih ptica;

12) **jednodnevni pilići** je živina mlađa od 72 sata koja još nije hranjena i mošusne patke (*Cairina moschata*) ili njihovi hibridi mlađi od 72 sata, bez obzira da li su hranjeni ili ne;

13) **živina ili druge ptice za koje postoji sumnja da su zaražene** je sva živina ili druge ptice sa kliničkim znacima ili postmortem promjenama ili laboratorijskim rezultatima na osnovu kojih se ne može isključiti prisustvo influence ptica;

14) **držalac** je pravno ili fizičko lice koje je vlasnik ili lice koje drži ili je na drugi način odgovorno za živinu ili druge ptice, sa ili bez naknade;

15) **usmrćivanje** je svaki postupak, osim klanja, koji uzrokuje smrt sisara, živine ili drugih ptica;

16) **klanje** je svaki postupak koji uzrokuje smrt sisara ili živine iskrvarenjem, za ishranu ljudi;

17) **neškodljivo uništavanje** je sakupljanje, prevoz, skladištenje, rukovanje, obrada i korišćenje ili uništavanje nusproizvoda životinjskog porijekla na propisani način;

18) **kontaktno gazdinstvo** je gazdinstvo sa kojeg je ili na koje je avijarna influenza mogla biti unijeta zbog njegove lokacije, kretanja lica, vozila, živine ili drugih ptica ili na drugi način;

19) **sumnjivo gazdinstvo** je gazdinstvo na kojem postoji sumnja na pojavu zarazne bolesti avijarna influenza;

20) **žarište ili izbijanje bolesti** je gazdinstvo na kojem je službeno potvrđeno prisustvo zarazne bolesti avijarna influenza;

21) **primarno žarište** je pojava bolesti avijarne influence koja nije epizotiološki povezana sa prethodnim izbijanjem te bolesti u istom području ili prvo izbijanje u drugom području;

22) **područje** je dio teritorije površine najmanje 2000 km²;

23) **sisar** je životinja iz klase *Mammalia*, izuzev ljudi;

24) **leš** je živina ili druge ptice ili njihovi dijelovi, koje su uginule ili su usmrćene i nijesu pogodne za ishranu ljudi.

Mjere u slučaju sumnje na avijarnu influencu

Član 4

U slučaju sumnje na avijarnu influencu veterinarski inspektor (u daljem tekstu: službeni veterinar) bez odlaganja stavlja gazdinstvo pod službeni nadzor, sprovodi epizotiološko ispitivanje i mjere radi potvrđivanja ili isključivanja prisustva avijarne influence u skladu sa Prilogom 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika i naređuje sljedeće mjere:

1) prebrojavanje živine, drugih ptica koje se drže zatvorene i svih sisara domaćih vrsta ili procjenu njihovog broja po kategoriji živine ili po vrstama drugih ptica koje se drže zatvorene, prema potrebi;

2) popis živine i svih sisara domaćih vrsta prema kategorijama, koji su oboljeli, uginuli ili zaraženi ili će se vjerovatno zaraziti na gazdinstvu, uključujući i broj izleglih, novorođenih i uginulih jedinki u periodu dok traje sumnja na pojavu avijarne influence;

3) zatvaranje i držanje sve živine i drugih ptica u objekte na gazdinstvu ili drugim mjestima na gazdinstvu tako da nemaju kontakta sa ostalom živinom ili drugim pticama na drugim gazdinstvima i preduzimanje primjerenih mjera za sprječavanje kontakta sa divljim pticama;

4) zabrana unošenja ili iznošenja živine ili drugih ptica sa gazdinstva;

5) zabranu iznošenja sa gazdinstva leševa živine ili drugih ptica, mesa živine, uključujući iznutrice, hrane za živinu, opreme, materijala, otpada, izmeta, stajskog đubriva živine, osoke, korišćene prostirke čime bi se mogla prenijeti avijarna influenza, osim uz odobrenje službenog veterinara, uz poštovanje odgovarajućih biosigurnosnih mjera kako bi se smanjio rizik od širenja avijarne influence;

6) zabranu iznošenja jaja sa gazdinstva;

7) zabranu kretanja lica, domaćih vrsta sisara, vozila i opreme sa i na gazdinstvo, bez odobrenja službenog veterinara;

8) postavljanje dezinfekcionih barijera na ulazu i izlazu iz objekata u kojima boravi živina ili druge ptice i na ulazu i izlazu sa gazdinstva.

Odstupanja od sprovođenja mjera u slučaju sumnje na avijarnu influencu

Član 5

(1) Službeni veterinar može odobriti odstupanja od sprovođenja mjera iz člana 4 tač. 3 do 5 ovog pravilnika, na osnovu procjene rizika uzimajući u obzir preduzete mjere, kao i odredište na koje se živina, druge ptice i njihovi proizvodi upućuju.

(2) Izuzetno od člana 4 tačka 6 ovog pravilnika, službeni veterinar može odobriti iznošenje jaja sa gazdinstva:

1) koja se direktno šalju u objekte za proizvodnju proizvoda od jaja; pod uslovom da:

a) je svaku pošiljku jaja prije otpremanja zapečatio službeni veterinar ili da je zapečaćena pod njegovim nadzorom, s tim da pošiljka ostane zapečaćena tokom transporta do objekta za preradu;

b) se jaja prevoze u očišćenim i dezinfikovanim vozilima, uz sprovođenje biosigurnosnih mjera na licima koja dolaze u kontakt sa jajima, na opremi i vozilima koja prevoze ta jaja;

c) je odgovorno lice u objektu za proizvodnju, obezbijedilo:

- odvojeno držanje jaja u objektu za preradu od ostalih jaja od njihovog prispjeća do prerade;

- neškodljivo uništavanje ljuski jaja;

- uništavanje ili čišćenje i dezinfekciju ambalaže vrst na način da se unište svi virusi avijarne influence; ili

2) se jaja iznose na neškodljivo uništavanje.

(3) Mjere iz st. 1 i 2 ovog člana i iz člana 4 ovog pravilnika sprovode se dok se ne isključi sumnja na prisustvo avijarne influence.

Dodatne zaštitne mere

Član 6

(1) Na gazdinstvima koja se nalaze u području sa intenzivnim uzgojem i gusto naseljenom živinom na osnovu preliminarnih rezultata epizootiološkog ispitivanja, mogu se sprovoditi sljedeće dodatne zaštitne mjere:

1) privremena zabrana iznošenja i prometa živine, drugih ptica, jaja i kretanja prevoznih sredstava koja se koriste radi uzgoja živine na teritoriji određenog područja ili na cijeloj teritoriji Crne Gore;

2) privremena zabrana iznošenja i prometa drugih domaćih životinja - sisara u trajanju od 72 sata i duže, prema potrebi;

3) sprovođenje mjera iz člana 8 stav 1 ovog pravilnika, na svim gazdinstvima ili na gazdinstvima ili proizvodnim jedinicama sa živinom i/ili drugim pticama za koje postoji sumnja da su inficirane virusom avijarne influence;

4) uzimanje uzoraka i laboratorijsko ispitivanje radi potvrđivanja ili isključivanja prisustva avijarne influence u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika u slučaju usmrćivanja živine i/ili drugih ptica.

(2) Oko gazdinstva, koje se nalazi u području sa intenzivnim uzgojem i gusto naseljenom živinom, može se privremeno uspostaviti kontrolna zona i na gazdinstvu sprovoditi mjere iz člana 4 ovog pravilnika.

Epizootiološko ispitivanje

Član 7

(1) Kada postoji sumnja na pojavu i u slučajevima izbijanja avijarne influence sprovodi se epizootiološko ispitivanje.

(2) Epizootiološko ispitivanje obuhvata prikupljanje podataka o:

1) vremenskom periodu u kojem je avijarna influenza živine mogla da bude prisutna na gazdinstvu ili drugim prostorima ili prevoznim sredstvima;

- 2) mogućem izvoru avijarne influence;
- 3) o svakom kontaktnom gazdinstvu;
- 4) kretanju živine, ljudi, sisara, vozila ili drugog materijala ili puteva kojim bi se virus avijarne influence mogao prenositi.

(3) Ako rezultati ispitivanja ukazuju da se avijarna influenza ptica mogla proširiti iz ili u drugu državu, obavještavaju se nadležni organi tih država i Evropska komisija o svim rezultatima ispitivanja.

Mjere koje se sprovode na gazdinstvima na kojima je potvrđena visoko patogene avijarne influence

Član 8

(1) U slučaju potvrđivanja visoko patogene avijarne influence (u daljem tekstu: VPAI), službeni veterinar sprovodi epizootiološko ispitivanje i pored mjera iz člana 4 ovog pravilnika naređuje i sprovođenje sljedećih mjera:

1) usmrćivanje sve živine i drugih ptica na gazdinstvu, bez odlaganja, na način kojim se izbjegava rizik od širenja virusa avijarne influence, pod službenim nadzorom;

2) neškodljivo uništavanje leševa i jaja sa gazdinstva, pod službenim nadzorom;

3) stavljanje pod službeni nadzor živine koja se izlegla iz jaja sakupljenih na gazdinstvu u periodu između datuma unosa VPAI na gazdinstvo i sprovođenja mjera iz člana 4 tač. 1 do 8 ovog pravilnika i ispitivanja u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;

4) pronalaženje i neškodljivo uništavanje, pod službenim nadzorom, mesa zaklane živine i jaja sakupljenih na gazdinstvu u periodu između datuma unosa VPAI na gazdinstvo i sprovođenja mjera iz člana 4 tač. 1 do 8 ovog pravilnika;

5) uništavanje svih materija i otpadaka koji su mogli biti kontaminirani (npr. hrana za živinu) ili njihovu obradu na način kojim se obezbjeđuje uništavanje virusa avijarne influence, pod službenim nadzorom;

6) tretiranje đubriva, osoke i prostirke koja je mogla biti kontaminirana virusom avijarne influence, u skladu sa članom 34 ovog pravilnika;

7) čišćenje i dezinfekciju nakon uklanjanja leševa, objekata u kojima je bila smještena živina i druge ptice koje se drže zatvorene, pašnjaka i zemljišta, opreme koja bi mogla biti kontaminirana i vozila koja su korišćena za prevoz živine, leševa, mesa, hrane za životinje, đubriva, osoke i drugih materijala ili stvari koje bi mogle biti kontaminirane;

8) zabranu ulaska na gazdinstvo ili napuštanje gazdinstva drugim pticama ili sisarima domaćih vrsta bez odobrenja službenog veterinaru, osim sisara domaćih vrsta koji imaju pristup isključivo prostoru u kojem borave ljudi.

(2) Na osnovu procjene rizika daljeg širenja virusa, može se dozvoliti odstupanje od stava 1 tačka 1 ovog člana, za određene vrste živine ili drugih ptica.

(3) U slučaju primarnog izbijanja bolesti, izolat virusa se laboratorijski ispituje u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika, radi utvrđivanja genetskog podtipa.

(4) Izolat iz stava 3 ovog člana odmah se dostavlja referentnoj laboratoriji Evropske unije za avijarnu influencu.

Odstupanja za određena gazdinstva

Član 9

(1) U slučajevima izbijanja VPAI na nekomercijalnom gazdinstvu, cirkusu, zoološkom vrtu, prodavnici kućnih ljubimaca, rezervatu ili parku prirode, ograđenom prostoru u kojima se drži živina i druge ptice za potrebe naučno istraživačkog rada ili radi očuvanja ugroženih vrsta ptica, registrovanoj odgajivačnici rijetkih rasa živine ili drugih ptica, može se odstupiti od mjera iz člana 8 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika, pod uslovom da se tim odstupanjima ne ugrožava kontrola bolesti.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, službeni veterinar naređuje sprovođenje sljedećih mjera:

1) zatvaranje i držanje u zatvorenim prostorima na gazdinstvu, živine i ptica iz stava 1 ovog člana tako da nijesu u kontaktu sa drugom živinom ili pticama na drugim gazdinstvima i preduzimanje primjerenih mjera za spriječavanje kontakta sa divljim pticama;

2) dalji nadzor i ispitivanje u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika i zabranu premještanja sve dok rezultati laboratorijskih ispitivanja ne pokažu da ne predstavljaju značajan rizik za dalje širenje VPAI; i

3) zabranu premještanja sa gazdinstva porijekla živine ili drugih ptica, osim zbog klanja ili premještanja na drugo gazdinstvo unutar Crne Gore.

(3) Izuzetno od člana 8 tačka 4 ovog pravilnika, službeni veterinar može odobriti iznošenje jaja sa nekomercijalnog gazdinstva iz stava 1 ovog člana na način i pod uslovima utvrđenim članom 5 stav 2 tačka 1 ovog pravilnika.

Mjere koje se sprovode u izdvojenim proizvodnim jedinicama

Član 10

(1) U slučajevima izbijanja VPAI na gazdinstvu koje se sastoji od dvije ili više odvojenih proizvodnih jedinica, službeni veterinar može dozvoliti odstupanje od mjera iz člana 8 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika za proizvodne jedinice u kojima se nalazi živina ili druge ptice, a za koje ne postoji sumnja na VPAI, pod uslovom da se odstupanjima ne ugrožava kontrolu bolesti.

(2) Odstupanja iz stava 1 ovog člana mogu se odobriti za dvije ili više odvojenih proizvodnih jedinica pod uslovom da su potpuno nezavisne od drugih proizvodnih jedinica, u pogledu lokacije i načina uzgoja i držanja živine i drugih ptica, uzimajući u obzir strukturu, veličinu, način proizvodnje, vrstu smještaja, ishranu, napajanje, opremu, zaposlena lica i posjetioce na gazdinstvu.

Mjere na kontaktnim gazdinstvima

Član 11

(1) Na osnovu epizootiološkog ispitivanja, službeni veterinar određuje kontaktno gazdinstvo, na kojem se sprovode mjere iz člana 4 ovog pravilnika sve dok se ne isključi prisustvo VPAI u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

(2) Na osnovu procjene izvršene u skladu sa kriterijumima iz Priloga 2, koji je sastavni dio ovog pravilnika, službeni veterinar može narediti sprovođenje mjera iz člana 8 ovog pravilnika na kontaktnim gazdinstvima, posebno ako se kontaktno gazdinstvo nalazi u području sa velikom gustom živine.

(3) Prilikom usmrćivanja službeni veterinar naređuje uzimanje uzoraka živine i drugih ptica, kako bi se potvrdilo ili isključilo prisustvo virusa VPAI na tim kontaktnim gazdinstvima, u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

(4) Službeni veterinar naređuje da se svako gazdinstvo na kojem je izvršeno usmrćivanje i neškodljivo uklanjanje živine ili drugih ptica, kao i gazdinstvo na kojem je avijarna influenza naknadno potvrđena, objekti i sva oprema za koju postoji mogućnost da je zaražena, vozila koja su korišćena za prevoz živine ili druge ptice koje se drže zatvorene, leševi, meso, hrana za životinje, đubrivo, osoka, prostirka i drugi materijali ili stvari koje bi mogle biti zaražene, očiste i dezinfikuju primjenom jednog ili više postupaka iz člana 34 ovog pravilnika.

Utvrđivanje zaraženih i ugroženih područja

Član 12

(1) Nakon potvrđivanja VPAI na gazdinstvu, određuje se:

- 1) zaraženo područje u krugu poluprečnika od najmanje 3 km oko gazdinstva; i
- 2) ugroženo područje koje obuhvata krug poluprečnika najmanje 10 km oko gazdinstva uključujući i zaraženo područje.

(2) Kod određivanja granica zaraženog i ugroženog područja uzimaju se u obzir:

- 1) rezultati epizootiološkog ispitivanja;
- 2) geografski položaj, posebno prirodne barijere;
- 3) položaj i blizina gazdinstva i procijenjeni broj živine;
- 4) putevi kretanja i stavljanja u promet živine;
- 5) podaci o raspoloživim sredstvima i licima za kontrolu prometa živine, njihovih leševa, đubriva, prostirke ili korišćene slame u zaraženim i ugroženim područjima, posebno ako je živinu potrebno premjestiti sa gazdinstva sa kojeg vode porijeklo radi usmrćivanja i neškodljivog uklanjanja.

(3) U slučaju kada je epizootiološki opravdano može se odrediti i dodatno zaštitno područje oko zaraženog i ugroženog područja na kojem se primjenjuje jedna ili više mjera iz čl. 13 do 21 ovog pravilnika.

(4) Ako zaraženo i/ili ugroženo područje uključuje dio teritorije drugih država, granice zaraženog i ugroženog područja određuju se u saradnji sa nadležnim organima tih država.

Mjere koje se primjenjuju na zaraženom i ugroženom području

Član 13

Na zaraženom i ugroženom području sprovode se sljedeće mjere:

- 1) utvrđivanje i praćenje puteva kojima se može proširiti virus avijarne influence, uključujući živinu, druge ptice, meso, jaja, leševe, hranu za životinje, prostirku, ljude koji su bili u kontaktu sa zaraženom živinom ili drugim pticama i vozila koja su se koristila;

- 2) prikupljanje informacija od držalaca: o živini i drugim pticama na gazdinstvu, živini i drugim pticama i jajima koja dolaze ili napuštaju gazdinstvo, u okviru epizootiološkog ispitivanja;

- 3) obavještanje stanovništva, putem upozorenja, sredstva javnog informisanja ili na drugi način, o mjerama i ograničenjima u zaraženom i ugroženom području.

Mjere na gazdinstvima u zaraženim područjima

Član 14

Na gazdinstvima u zaraženom području sprovode se sljedeće mjere:

- 1) popis svih gazdinstava sa živinom ili drugim pticama u najkraćem mogućem roku;
- 2) obilazak službenog veterinaru svih komercijalnih gazdinstva u najkraćem mogućem roku, radi kliničkog pregleda živine i drugih ptica, prema potrebi i uzimanje uzoraka za laboratorijska ispitivanja u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika, vođenje evidencija o obilascima i nalazima i obilazak nekomercijalnih gazdinstava prije ukidanja zaraženog područja;
- 3) uvođenje dodatnog nadzora radi utvrđivanja daljeg širenja avijarne influence na gazdinstvima koja se nalaze na zaraženom području;
- 4) držanje živine i drugih ptica u zatvorenim prostorijama na njihovom gazdinstvu tako da se onemogućiti kontakt sa živinom na drugim gazdinstvima i preduzimanje primjerenih mjera za sprječavanje kontakta sa divljim pticama;
- 5) neškodljivo uklanjanje leševa u najkraćem mogućem roku;
- 6) čišćenje i dezinfekcija vozila i opreme korišćene za prevoz živine i/ili drugih ptica, mesa, hrane za životinje, đubriva, osoke, korišćene prostirke i drugih materijala i stvari koje su vjerovatno kontaminirane, u skladu sa članom 34 ovog pravilnika;
- 7) čišćenje i dezinfekcija djelova vozila koje koriste lica koje ulaze ili napuštaju gazdinstvo;
- 8) zabrana ulaska i napuštanja gazdinstva za živinu i domaće životinje-sisare, bez odobrenja službenog veterinaru, osim za sisare koji imaju pristup isključivo na prostorima na kojima borave ljudi u kojima:
  - nema kontakta sa živinom ili drugim pticama; i
  - nema pristupa kavezima ili područjima sa živinom i drugim pticama;
- 9) hitno prijavljivanje svakog povećanja oboljevanja ili uginuća ili značajnog pada proizvodnje na gazdinstvu i sprovođenje potrebnih ispitivanja u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;
- 10) poštovanje biosigurnosnih mjera za lica koja ulaze ili napuštaju gazdinstvo radi sprječavanja širenja avijarne influence;
- 11) vođenje evidencije, od strane držaoca živine ili drugih ptica, o svim licima koje posjećuju to gazdinstvo, osim lica koja stalno borave na gazdinstvu, radi lakšeg nadzora i kontrole bolesti;
- 12) zabranu odnošenja ili rasprostiranja korišćenog đubriva, osoke ili prostirke sa gazdinstva na zaraženom području bez odobrenja službenog veterinaru, osim u slučaju gazdinstava u zaraženom području na kojima se sprovode biosigurnosne mjere na osnovu odobrenja službenog veterinaru.

Zabrane

Član 15

(1) U zaraženim područjima službeni veterinar naređuje zabranu održavanja sajмова, pijaca, izložbi i ostalih okupljanja živine ili drugih ptica.

(2) Službeni veterinar naređuje zabranu kretanja živine ili drugih ptica u zaražena područja radi dopunjavanja populacije pernate divljači.

(3) Službeni veterinar u zaraženim područjima naređuje sprovođenje sledećih mjera:

1) zabranu kretanja i prevoza živine, jednodnevnih pilića, jaja, priplodnih jaja i leševa koje se prevoze drumskim ili željezničkim putem, osim unutar gazdinstva;

2) zabranu prevoza mesa živine iz klanica i hladnjača, osim mesa koje je proizvedeno:

- od živine koja nije porijeklom sa zaraženih područja, a koje je skladišteno i prevoženo odvojeno od mesa živine iz zaraženih područja; ili
- najmanje 21 dan prije procijenjenog datuma najranije infekcije na gazdinstvu u zaraženom području.

(4) Izuzetno, zabrane iz stava 3 ovog člana ne odnose se na drumski ili željeznički prevoz kroz zaraženo područje koji se obavlja bez istovara ili zaustavljanja.

Prevoz živine na hitno klanje

Član 16

(1) Izuzetno od člana 15 stav 3 ovog pravilnika, službeni veterinar može odobriti direktan prevoz živine sa gazdinstva iz zaraženog područja na hitno klanje u klanicu određenu za te svrhe pod uslovom da:

1) je klinički pregledana živina na gazdinstvu sa kojeg vodi porijeklo, 24 sata prije upućivanja na klanje;

2) su sprovedena laboratorijska ispitivanja na živini sa gazdinstva sa kojeg potiču, u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;

3) se živina otprema prevoznim sredstvima koja plombira službeni veterinar;

4) je obaviješten službeni veterinar u klanici u koju se pošiljka upućuje i da službeni veterinar u klanici potvrdi da je klanje obavljeno;

5) se živina iz zaraženog područja drži odvojeno od druge živine i kolje odvojeno ili u različito vrijeme od ostale živine, po mogućnosti na kraju radnog dana i da se izvrši čišćenje i dezinfekcija nakon klanja;

6) službeni veterinar izvrši detaljan pregled živine u klanici po dopremi pošiljke i nakon klanja;

7) se meso živine označava oznakom zdravstvene ispravnosti i da se može upotrijebiti samo za preradu odnosno proizvodnju proizvoda koji su podvrgnuti propisanim postupcima obrade;

8) je meso rasječeno, dopremljeno, prevoženo i skladišteno odvojeno od mesa namijenjenog za stavljanje u promet i da se koristi na način kojim se izbjegava njegovo mješanje sa proizvodima namijenjenim stavljanju u promet.

(2) Službeni veterinar može odobriti direktan prevoz živine koja ne potiče iz zaraženog područja na klanje u klanicu određenu za te svrhe u zaraženom području i dalje premještanje mesa od te živine, pod uslovom da:

1) je službeni veterinar u klanici u koju se pošiljka upućuje obaviješten i da službenom veterinaru koji je otpremio pošiljku potvrdi da je klanje obavljeno;

2) se živina drži odvojeno od druge živine i kolje se odvojeno ili u različito vrijeme od ostale živine;

3) se meso živine sječe, prevozi i skladišti odvojeno od mesa živine koja vodi porijeklo iz zaraženog područja;

4) se nusproizvodi neškodljivo uništavaju.

(3) Vozila i oprema korišćena za prevoz iz st. 1 i 2 ovog člana se, po završetku prevoza, treba da se očiste i dezinfikuju u skladu sa članom 34 ovog pravilnika.

Prevoz jednodnevnih pilića

Član 17

(1) Izuzetno od člana 15 stav 3 tačka 1 ovog pravilnika, službeni veterinar može odobriti direktan prevoz:

1) jednodnevnih pilića sa gazdinstva iz zaraženog područja na drugo gazdinstvo ili dio tog gazdinstva, koje je se nalazi izvan zaraženih i ugroženih područja, pod uslovima da:

- a) se živina otprema prevoznim sredstvima koja plombira službeni veterinar;
- b) se tokom prevoza i na odredišnom gazdinstvu primjenjuju odgovarajuće biosigurnosne mjere;
- c) je odredišno gazdinstvo po dolasku jednodnevnih pilića stavljeno pod službeni nadzor;
- d) živina sa zaraženog ili ugroženog područja ostaje na odredišnom gazdinstvu najmanje 21 dan;

2) iz inkubatorskih stanica koje se nalaze u zaraženom i ugroženom području, jednodnevni pilići izleženi iz jaja koja potiču sa gazdinstva izvan zaraženog i ugroženog područja na drugo gazdinstvo izvan zaraženog i ugroženog područja, pod uslovom da jaja u inkubatorsku stanicu iz koje se otprema pošiljka nijesu došla ni u kakav dodir sa drugim rasplodnim jajima i jednodnevnim pilićima porijeklom iz jata živine koji imaju drugačiji zdravstveni status.

(2) Vozila i oprema korišćena za prevoz iz stava 1 ovog člana se, po završetku prevoza, treba da se očiste i dezinfikuju u skladu sa članom 34 ovog pravilnika.

Prevoz kokošaka neposredno pred pronošenje

Član 18

(1) Izuzetno od člana 15 stav 3 tačka 1 ovog pravilnika, službeni veterinar može odobriti direktan prevoz kokošaka neposredno pred pronošenje na gazdinstvo ili dio gazdinstva u kojem nema druge živine, na zaraženo ili ugroženo području, pod uslovom da:

- 1) je veterinar klinički pregledao živinu i ostale ptice koje se drže na gazdinstvu sa kojeg potiču, 24 časa prije njihovog premještanja;
- 2) su prema potrebi, sprovedena laboratorijska ispitivanja na živini sa gazdinstva sa kojeg potiču u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;
- 3) se kokoške otpremaju prevoznim sredstvima koja plombira službeni veterinar;
- 4) je odredišno gazdinstvo ili dio odredišnog gazdinstva stavljeno pod službeni nadzor po dolasku kokošaka neposredno pred pronošenje; i
- 5) kokoške sa zaraženog ili ugroženog područja ostanu na odredišnom gazdinstvu najmanje 21 dan.

(2) Vozila i oprema korišćena za prevoz iz stava 1 ovog člana se, po završetku prevoza, treba da se očiste i dezinfikuju u skladu sa članom 34 ovog pravilnika.

Prevoz rasplodnih i konzumnih jaja

Član 19

(1) Izuzetno od člana 15 stav 3 tačka 1 ovog pravilnika, službeni veterinar može odobriti direktan prevoz:

1) rasplodnih jaja sa bilo kog gazdinstva u inkubatorsku stanicu koja je smještena u zaraženom području i koju odredi službeni veterinar ili sa gazdinstva

smještenog u zaraženom području u bilo koju inkubatorsku stanicu, pod uslovom da:

a) su roditeljska jata od kojih potiču rasplodna jaja pregledana u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika i da na tim gazdinstvima ne postoji sumnja na avijarnu influencu;

b) su rasplodna jaja i ambalaža u koju se pakuju dezinfikovana prije otpremanja i da je obezbijeđeno utvrđivanje sljedivosti tih jaja;

c) se rasplodna jaja otpremaju prevoznim sredstvima koja plombira službeni veterinar;

d) se u inkubatorskoj stanici primjenjuju biosigurnosne mjere;

2) jaja u objekte za:

a) pakovanje jaja, pod uslovom da se pakuju u ambalažu za jednokratnu upotrebu i da se sprovode sve biosigurnosne mjere;

b) preradu jaja; ili

c) neškodljivo uništavanje.

(2) Vozila i oprema korišćena za prevoz iz stava 1 ovog člana se, po završetku prevoza, treba da se očiste i dezinfikuju u skladu sa članom 34 ovog pravilnika.

Prevoz leševa

Član 20

Službeni veterinar može odobriti direktan prevoz leševa samo radi neškodljivog uklanjanja, pod uslovom da se vozila i oprema korišćena za prevoz, po završetku prevoza, očiste i dezinfikuju u skladu sa članom 34 ovog pravilnika.

Trajanje sprovođenja mjera

Član 21

(1) Mjere iz čl. 13 do 20 ovog pravilnika sprovode se najmanje 21 dan nakon završetka preliminarnog čišćenja i dezinfekcije zaraženog gazdinstva dok se na gazdinstvu ne sprovedu sva ispitivanja u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

(2) Nakon ukidanja mjera u skladu sa stavom 1 ovog člana, na području koje je bilo zaraženo primjenjuju se mjere iz člana 22 ovog pravilnika do njihovog ukidanja.

Mjere koje se sprovode na ugroženim područjima

Član 22

(1) Službeni veterinar na ugroženim područjima naređuje:

1) popis svih komercijalnih gazdinstava koja drže živinu, u najkraćem mogućem roku;

2) zabranu premještanja živine, kokošaka neposredno pred pronošnje, jednodnevnih pilića i jaja unutar ugroženog područja, bez odobrenja službenog veterinara;

3) zabranu premještanja živine, kokošaka neposredno pred pronošnje, jednodnevnih pilića i jaja na gazdinstva, u klanice, objekte za pakovanje ili preradu jaja smještene izvan ugroženog područja; osim na osnovu odobrenja službenog veterinara:

a) živine za klanje u klanicu određenu radi hitnog klanja u skladu sa članom 16 ovog pravilnika;

b) kokošaka neposredno pred pronošenje na gazdinstvo na kojem nema druge živine, a gazdinstvo od trenutka dopreme kokošaka stavlja pod službeni nadzor na kojem kokoške treba da ostanu najmanje 21 dan;

c) jednodnevnih pilića:

d) na gazdinstvo ili dio tog gazdinstva, pod uslovom da se sprovede odgovarajuće biosigurnosne mjere i da se nakon dopreme jednodnevnih pilića gazdinstvo stavi pod službeni nadzor na kojem jednodnevni pilići treba da ostanu najmanje 21 dan; ili

- ako su se pilići izlegli iz rasplodnih jaja koja potiču sa gazdinstava izvan zaraženih ili ugroženih područja na neko drugo gazdinstvo, pod uslovom da jaja u inkubatorskoj stanici iz koje se otprema pošiljka jednodnevnih pilića nijesu došla ni u kakav dodir sa drugim rasplodnim jajima i jednodnevnim pilićima porijeklom iz jata živine koji imaju drugačiji zdravstveni status;

e) rasplodnih jaja u inkubatorsku stanicu smještenu unutar ili izvan ugroženog područja, pod uslovom da jaja i ambalaža u kojoj se nalaze su dezinfikovana prije otpremanja i da se može utvrditi sljedivosti tih jaja;

f) konzumnih jaja do objekta za pakovanje, pod uslovom da se pakuju u ambalažu za jednokratnu upotrebu i da se sprovede sve biosigurnosne mjere;

g) jaja u objekte za preradu jaja smještene unutar ili izvan ugroženog područja;

h) jaja za neškodljivo uklanjanje;

4) poštovanje odgovarajućih biosigurnosnih mjera radi sprječavanja širenja avijarne influence za lica koja ulaze ili napuštaju gazdinstvo koje se nalazi u ugroženom području;

5) čišćenje i dezinfekciju vozila i opreme korišćene za prevoz žive živine, drugih ptica, leševa, hrane za životinje, đubriva, osoke i prostirke i drugih materijala ili stvari koje bi mogle biti kontaminirane;

6) zabranu ulaska i napuštanja gazdinstva za živinu, druge ptice i domaće životinje iz reda sisara, bez odobrenja službenog veterinara, osim za sisare koji imaju pristup isključivo prostoru u kojem borave ljudi i koji:

- nemaju kontakta sa živinom, i

- nemaju pristupa kavezima ili područjima sa živinom;

7) hitno prijavljivanje svakog povećanja oboljevanja ili uginuća ili značajnog pada proizvodnje na gazdinstvu i sprovođenje potrebnih ispitivanja u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;

8) zabranu odnošenja ili rasprostiranja korišćenog đubriva, osoke ili prostirke sa gazdinstva na ugroženom području bez odobrenja službenog veterinara, osim u slučaju gazdinstava u ugroženom području na kojima se sprovede biosigurnosne mjere, premještanje đubriva ili osoke sa gazdinstva u objekte za preradu ili privremeno skladištenje radi uništenja moguće prisutnog virusa avijarne influence vršiti na osnovu odobrenja službenog veterinara;

9) zabranu održavanja sajmovi, pijaca, izložbi i ostalih okupljanja živine i drugih ptica;

10) zabranu kretanja živine ili drugih ptica radi dopunjavanja populacije pernate divljači.

(2) Mjere iz stava 1 ovog člana primjenjuju se najmanje 30 dana od dana završetka preliminarnog čišćenja i dezinfekcije zaraženog gazdinstva.

Sumnja na prisustvo VPAI u prevoznim sredstvima

Član 23

Ako postoji sumnja ili je potvrđeno prisustvo VPAI u klanicama ili prevoznim sredstvima, službeni veterinar na gazdinstvu sa kojeg potiče živina ili druge ptice preduzima mjere radi potvrđivanja ili isključivanja prisustva VPAI u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

Mjere koje se sprovode u klanicama

Član 24

(1) U slučaju sumnje ili potvrde VPAI u klanici, službeni veterinar na osnovu procjene rizika, naređuje da se pod službenim nadzorom u najkraćem mogućem roku sva živina koja se nalazi u klanici usmrti ili zakolje.

(2) U slučaju klanja živine iz stava 1 ovog člana, meso i svi nusproizvodi od te živine i meso i nusproizvodi od druge živine koja je mogla biti kontaminirana tokom klanja i procesa prerade, drže se odvojeno i pod službenim nadzorom, dok se ne sprovede ispitivanje u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

(3) Ako je VPAI potvrđena, meso i nusproizvodi te živine i meso i nusproizvodi druge živine koja je mogla biti kontaminirana tokom klanja i procesa prerade, neškodljivo se uništavaju pod službenim nadzorom u najkraćem mogućem roku.

Mjere koje se sprovode na graničnim inspekcijskim mjestima ili na prevoznim sredstvima

Član 25

(1) U slučaju sumnje ili potvrđivanja VPAI na graničnim inspekcijskim mjestima, službeni veterinar na osnovu procjene rizika naređuje da se sva živina i druge ptice koje se nađu na graničnom inspekcijskom mjestu ili prevoznom sredstvu, usmrti, zakolju ili izoluju od živine i drugih ptica i da se stave pod službeni nadzor do završetka ispitivanja u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika i sprovođenje mjera iz člana 4 ovog pravilnika.

(2) Službeni veterinar može odobriti premještanje živine ili drugih ptica koje se nalaze na graničnom inspekcijskom mjestu na drugo mjesto na kojem se usmrćuju, kolju ili izoluju.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, živina i druge ptice koje se nalaze na graničnom inspekcijskom mjestu za koje je utvrđeno da nijesu bile u kontaktu sa živinom i drugim pticama za koje se sumnja da su zaražene ne usmrćuju se odnosno ne kolju.

(4) Ako se živina iz stava 1 ovog člana zakolje, meso i nusproizvodi te živine kao i meso i nusproizvodi sve ostale živine koje je moglo biti kontaminirano tokom klanja ili prerade, odvaja se i stavlja pod službeni nadzor do završetka ispitivanja u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

(5) Ako se potvrdi VPAI, meso živine i nusproizvodi te živine kao i meso i nusproizvodi sve druge živine koje je moglo biti kontaminirano tokom klanja i prerade, neškodljivo se uništava pod službenim nadzorom u najkraćem mogućem roku.

Dodatne mjere koje se sprovode u klanicama, graničnim inspeksijskim mjestima i prevoznim sredstvima

Član 26

3) U slučaju sumnje ili potvrđivanja VPAI u klanici, na graničnom inspeksijskom mjestu ili u prevoznom sredstvu, službeni veterinar sprovodi epizootiološko ispitivanje i naređuje sprovođenje sljedećih dodatnih mjera:

1) zabranu unošenja živine ili drugih ptica u klanicu, na granično inspeksijsko mjesto ili u prevozno sredstvo prije isteka roka od najmanje 24 sata od čišćenja i dezinfekcije, a u slučaju graničnog inspeksijskog mjesta, zabrana unosa može se proširiti na druge životinje;

2) čišćenje i dezinfekciju kontaminiranih objekata, opreme i vozila pod nadzorom službenog veterinara;

3) sprovođenje mjera iz člana 4 na gazdinstvu sa kojeg potiče zaražena živina ili leševi i na kontaktnim gazdinstvima radi potvrđivanja ili isključivanja prisustva avijarne influence.

4) Ako se epizootiološkim ispitivanjem i ispitivanjima iz tačke 3 ovog stava ne može isključiti prisustvo avijarne influence na gazdinstvu sa kojeg potiče zaražena živina se primjenjuju mjere iz člana 8 stav 1 ovog pravilnika.

(2) Izolat virusa avijarne influence se laboratorijski ispituje u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika radi utvrđivanja podtipa virusa.

Mjere na gazdinstvima u slučaju niskopatogene avijarne influence

Član 27

(1) U slučaju izbijanja niskopatogene avijarne influence (u daljem tekstu: NPAI) službeni veterinar sprovodi epizootiološko ispitivanje u skladu sa članom 7 ovog pravilnika i naređuje sprovođenje:

1) mjera iz člana 4 tač. 1, 2, 3, 5, 7 i 8 ovog pravilnika; i

2) uklanjanje sve živine i svih drugih ptica kod kojih je potvrđeno prisustvo NPAI, pod službenim nadzorom na način da se spriječi širenje influence ptica;

a) usmrćivanjem živine u najkraćem roku; ili

b) klanje u klanici pod uslovom da:

- se živina u klanicu šalje neposredno sa gazdinstva;

- je svaku pošiljku prije otpreme zapečatio službeni veterinar ili je pečačenje obavljeno pod njegovim nadzorom;

- svaka pošiljka ostaje zapečaćena tokom prevoza do odobrene klanice;

- se poštuju dodatne biosigurnosne mjere;

- je službeni veterinar u klanici obaviješten o prispijeću pošiljke;

- se vozila i oprema korišćena za prevoz žive živine i svih drugih materijala ili stvari koje bi mogle biti kontaminirane bez odlaganja očiste i dezinfikuju u skladu sa članom 34 ovog pravilnika; i

- nusproizvodi te živine u klanici neškodljivo unište;

3) neškodljivo uništavanje pod službenim nadzorom leševa i rasplodnih jaja.

(2) Mjere iz stava 1 tačka 2 ovog člana mogu se primjeniti i na druge ptice koje se drže na gazdinstvu kao i na kontaktnim gazdinstvima, na osnovu procjene rizika za dalje širenje avijarne influence, na način da se spriječi širenje influence ptica.

(3) Pored mjera iz stava 1 ovog člana, službeni veterinar naređuje i sprovođenje i sledećih mjera:

1) rasplodna jaja koja potiču sa gazdinstva na kojem je potvrđena NPAI, a koja su prikupljena u periodu od unosa NPAI na gazdinstvo i sprovođenja mjera u skladu sa ovim pravilnikom po mogućnosti treba pronaći i inkubirati pod službenim nadzorom;

2) pronalaženje, po mogućnosti, pilića koji su se izlegli iz jaja iz tačke 1 ovog stava i stavljanje pod službeni nadzor i sprovođenje ispitivanja u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;

3) prevoz jaja koja su na gazdinstvu i koja se tamo proizvedu prije uklanjanja živine sa gazdinstva na način da se rizik od širenja NPAI svede na minimum:

- u objekte za pakovanje koje je označio službeni veterinar, pod uslovom da se pakuju u ambalažu za jednokratnu upotrebu i da se sprovode sve biosigurnosne mjere;

- u objekte za preradu jaja; ili

- na neškodljivo uništavanje;

4) uništavanje svih materijala i drugih stvari koji su mogli biti kontaminirani ili njihovu obradu na način kojim se obezbijuje uništavanje virusa avijarne influence, pod službenim nadzorom;

5) tretiranje đubriva, osoke i prostirke koji su mogli biti kontaminirani virusom avijarne influence, u skladu sa članom 34 ovog pravilnika;

6) čišćenje i dezinfekciju nakon uklanjanja leševa, u skladu sa članom 34 ovog pravilnika, objekata u kojima je bila smještena živina i druge ptice, pašnjaka i zemljišta, opreme koja bi mogla biti kontaminirana i vozila koja su korišćena za prevoz živine, leševa, mesa, hrane za životinje, đubriva, osoke i drugih materijala ili stvari koje bi mogle biti kontaminirane;

7) zabranu ulaska na gazdinstvo i napuštanja gazdinstva za živinu i domaće životinje iz reda sisara, bez odobrenja službenog veterinara, osim sisara koji imaju pristup isključivo prostoru u kojem borave ljudi i koji:

- nema kontakta sa živinom, i

- nema pristupa kavezima ili područjima sa živinom i/ili drugim pticama.

(4) Nakon izbijanja NPAI odmah se određuje zaraženo i ugroženo područje (u daljem tekstu: područje pod ograničenjem) u prečniku od najmanje jednog kilometra oko žarišta.

(5) U slučaju primarnog izbijanja bolesti, izolat virusa se laboratorijski ispituje u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika radi utvrđivanja genetskog podtipa.

(6) Izolat iz stava 5 ovog člana se odmah dostavlja referentnoj laboratoriji Evropske unije za avijarnu influencu.

Mjere za nekomercijalna gazdinstva

Član 28

(1) U slučajevima izbijanja NPAI na nekomercijalnom gazdinstvu, cirkusu, zoološkom vrtu, prodavnici kućnih ljubimaca, rezervatu ili parku prirode, ograđenom prostoru u kojima se drži živina i druge ptice za potrebe naučno istraživačkog rada ili radi očuvanja ugroženih vrsta ptica, registrovanoj odgajivačnici rijetkih rasa živine ili drugih ptica, može se odstupiti od primjene mjera iz člana 27 stav 1 tač. 2 i 3 i stav 2 ovog pravilnika, pod uslovom da ta odstupanja ne ugrožavaju kontrolu bolesti.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, službeni veterinar naređuje sprovođenje sljedećih mjera:

1) zatvaranje i držanje u zatvorenim prostorima na gazdinstvu, živine i ptica iz stava 1 ovog člana tako da nijesu u kontaktu sa drugom živinom ili pticama na drugim gazdinstvima i preduzimanje primjerenih mjera za spriječavanje kontakta sa divljim pticama;

2) dalji nadzor i ispitivanje u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika i zabranu premještanja sve dok rezultati laboratorijskih ispitivanja ne pokažu da one više ne predstavljaju značajan rizik za daljnje širenje NPAI; i

3) zabranu premještanja sa gazdinstva porijekla, osim zbog klanja ili premještanja na drugo gazdinstvo unutar Crne Gore.

(3) U slučaju izbijanja NPAI u inkubatorskim stanicama, službeni veterinar može odobriti odstupanje od jedne ili više mjera iz člana 27 ovog pravilnika, na osnovu procjene rizika u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika.

(4) Odstupanja iz st. 1 i 3 ovog člana mogu se primjenjivati i na svim gazdinstvima iz st. 1 i 3 ovog člana u području pod ograničenjem.

Mjere za odvojene proizvodne jedinice

Član 29

U slučajevima izbijanja NPAI na gazdinstvu koje se sastoji od dvije ili više odvojenih proizvodnih jedinica, službeni veterinar može odobriti odstupanja od mjera iz člana 27 ovog pravilnika za proizvodne jedinice u kojima se drži zdrava živina, ako ta odstupanja ne ugrožavaju kontrolu bolesti.

Mjere na kontaktnim gazdinstvima

Član 30

(1) Na osnovu epizootiološkog ispitivanja službeni veterinar određuje kontaktna gazdinstva i naređuje sprovođenje mjera iz člana 4 ovog pravilnika sve dok se ne isključi prisustvo NPAI u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

(2) Na osnovu epizootiološkog ispitivanja i procjene izvršene u skladu sa kriterijumima iz Priloga 2 ovog pravilnika, službeni veterinar može narediti sprovođenje mjera iz člana 27 ovog pravilnika, a naročito ako se kontaktno gazdinstvo nalazi u području sa velikom gustinom živine.

(3) Službeni veterinar naređuje uzimanje uzoraka usmrćene živine i drugih ptica radi potvrđivanja ili isključivanja prisustva virusa NPAI na tim kontaktnim gazdinstvima u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika.

(4) Službeni veterinar naređuje da se svako gazdinstvo na kojem je izvršeno usmrćivanje i neškodljivo uklanjanje živine ili drugih ptica, kao i gazdinstvo na kojem je avijarna influenza naknadno potvrđena, objekti i sva oprema za koju postoji mogućnost da je zaražena, vozila koja su korišćena za prevoz živine ili drugih ptica, leševi, meso, hrana za životinje, đubrivo, osoka, prostirka i drugi materijali ili stvari koje bi mogle biti zaražene, čisti i dezinfikuju u skladu sa članom 34 ovog pravilnika.

Mjere koje se primjenjuju na području pod ograničenjem

Član 31

(1) Službeni veterinar na području pod ograničenjem naređuje sprovođenje sljedećih mjera:

- 1) popis svih komercijalnih gazdinstava u najkraćem mogućem roku;
- 2) sprovođenje laboratorijskih ispitivanja na komercijalnim gazdinstvima na kojima se drži živina, koja se nalaze u prečniku od najmanje jednog kilometra oko gazdinstva, u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;
- 3) premještanje živine, drugih ptica, kokošaka neposredno pred pronošnje, jednodnevnih pilića i jaja unutar ili u područje pod ograničenjem vrši se samo na osnovu odobrenja službenog veterinara osim u slučaju drumskog ili železničkog prevoza kroz zaraženo područje koji se obavlja bez istovara ili zaustavljanja;
- 4) zabranu premještanja živine, kokošaka neposredno pred pronošnje, jednodnevnih pilića i jaja na gazdinstva iz područja pod ograničenjem, u klanice, objekte za pakovanje ili preradu jaja smještene izvan područja pod ograničenjem; osim na osnovu odobrenja službenog veterinara:
  - a) živine za klanje u klanicu;
  - b) živine na gazdinstvo na kojem nema druge živine; s tim da se gazdinstvo od trenutka dopreme živine stavlja pod službeni nadzor na kojem živina treba da ostane najmanje 21 dan;
  - c) jednodnevnih pilića:
    - na gazdinstvo ili dio tog gazdinstva, pod uslovom da pilići ostanu najmanje 21 dan na tom gazdinstvu pod službenim nadzorom; ili
    - ako su se izlegli iz rasplodnih jaja koja potiču sa gazdinstava izvan područja pod ograničenjem na neko drugo gazdinstvo, pod uslovom da jaja u inkubatorsku stanicu iz koje se otprema pošiljka nijesu došla ni u kakav dodir sa drugim rasplodnim jajima i jednodnevnim pilićima porijeklom iz jata živine koji imaju drugačiji zdravstveni status;
  - d) rasplodnih jaja u inkubatorsku stanicu, s tim da se jaja i ambalaža u kojoj se nalaze dezinfikuju i obezbjedi sljedivosti tih jaja;
  - e) konzumnih jaja do objekta za pakovanje, pod uslovom da se pakuju u ambalažu za jednokratnu upotrebu i da se sprovode sve biosigurnosne mjere;
  - f) jaja u objekte za preradu jaja smještene unutar ili izvan područja pod ograničenjem;
  - g) jaja za neškodljivo uklanjanje;
- 5) poštovanje odgovarajućih biosigurnosnih mjera radi sprječavanja širenja avijarne influence za lica koja ulaze ili napuštaju gazdinstvo koje se nalazi u području pod ograničenjem;
- 6) čišćenje i dezinfekciju vozila i opreme korišćene za prevoz žive živine, drugih ptica, leševa, hrane za životinje, đubriva, osoke i prostirke i drugih materijala ili stvari koje bi mogle biti kontaminirane u skladu sa članom 34 ovog pravilnika;
- 7) zabranu ulaska i napuštanja gazdinstva za živinu, druge ptice i domaće životinje iz reda sisara, bez odobrenja službenog veterinara, osim za sisare koji imaju pristup isključivo prostoru u kojem borave ljudi i koji:
  - nema kontakta sa živinom, i
  - nema pristupa kavezima ili područjima sa živinom;
- 8) zabranu odnošenja ili rasprostiranja korišćenog đubriva, osoke ili prostirke bez odobrenja službenog veterinara, osim u slučaju gazdinstava u području pod ograničenjem na kojima se sprovode biosigurnosne mjere; i
- 9) zabranu održavanja sajmovâ, pijaca, izložbi i ostalih okupljanja živine i drugih ptica;

10) zabranu kretanja živine ili drugih ptica radi dopunjavanja populacije pernate divljači.

Trajanje mjera

Član 32

Mjere iz člana 31 ovog pravilnika sprovode se:

1) najmanje 21 dan nakon dana završetka preliminarnog čišćenja i dezinfekcije na zaraženom gazdinstvu i sve dok se na osnovu ispitivanja i laboratorijskih testiranja i procjene rizika u skladu sa Prilogom 1, ne utvrdi da je opasnost od širenja NPAI zanemarljiva; ili

2) najmanje 42 dana nakon potvrđivanja bolesti i sve dok se na osnovu ispitivanja i laboratorijskih testiranja sprovedenih u području pod ograničenjem i procjene rizika u skladu sa Prilogom 1, ne utvrdi da je rizik od širenja NPAI zanemarljiv.

Laboratorijska testiranja i druge mjere koje se odnose na svinje i druge vrste

Član 33

(1) Službeni veterinar naređuje da se nakon potvrđivanja avijarne influence na nekom gazdinstvu, u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika sprovedu potrebna laboratorijska ispitivanja na svim svinjama na gazdinstvu radi potvrđivanja ili isključivanja zaraze tih svinja virusom avijarne influence.

(2) Svinje ostaju na gazdinstvu do dobijanja rezultata iz stava 1 ovog člana.

(3) Ako se laboratorijskim ispitivanjem iz stava 1 ovog člana potvrde virus avijarne influence kod svinja, službeni veterinar može odobriti premještanje tih svinja na druga gazdinstva svinja ili u klanice, pod uslovom da su dalja odgovarajuća ispitivanja pokazala da je rizik od širenja avijarne influence zanemariv.

(4) Ako laboratorijska ispitivanja iz stava 1 ovog člana potvrde ozbiljnu prijetnju zdravlju svinja, službeni veterinar naređuje usmrćivanje svinja u najkraćem mogućem roku, pod službenim nadzorom i na način kojim se sprečava širenje virusa avijarne influence, posebno tokom prevoza.

(5) Službeni veterinar može nakon potvrđivanja avijarne influence na nekom gazdinstvu i na osnovu procjene rizika narediti sprovođenje mjera iz st. 1, 2 i 3 ovog člana na sve druge sisare na gazdinstvu, a mogu se proširiti i na kontaktna gazdinstva.

Čišćenje, dezinfekcija i postupci za uništavanje virusa avijarne influence

Član 34

(1) Čišćenje, dezinfekcija i obrada svih materijala i stvari na gazdinstvima koje su kontaminirane ili bi mogle biti kontaminirane virusom avijarne influence, vrši se pod službenim nadzorom u skladu sa:

- uputstvom službenog veterinara; i
- Prilogom 3 koji je sastavni dio ovog pravilnika;

(2) Zemljište i pašnjaci na kojima se drži živina ili druge ptice, na gazdinstvu na kojem je potvrđena avijarna influenza, ne smiju se koristiti za uzgoj živine i drugih ptica sve dok se službeno ne utvrdi da je virus avijarne influence uništen ili inaktiviran.

(3) Ako službeni veterinar utvrdi da se gazdinstvo iz stava 3 ovog člana ili dio tog gazdinstva iz opravdanih razloga ne može očistiti i dezinfikovati na način da virus avijarne influence bude uništen ili inaktiviran, naređuje zabranu ulaza licima, vozilima, živini ili drugim pticama, sisarima domaćih vrsta na gazdinstvo ili dio tog gazdinstva u trajanju od najmanje 12 mjeseci.

(4) Čišćenje i dezinfekcija klanica, vozila, prikolica ili drugih prevoznih sredstava, graničnih inspeksijskih mjesta i svih materijala i stvari koji se u njima nalaze i koji su kontaminirani ili bi mogli biti kontaminirani virusom avijarne influence, sprovode se pod službenim nadzorom.

(5) Sva oprema, materijali ili stvari koje su kontaminirani ili bi mogli biti kontaminirani virusom avijarne influence, a koji se ne mogu efikasno očistiti i dezinfikovati ili obraditi, uništava se.

Ponovno naseljavanje gazdinstva

Član 35

(1) Ponovno naseljavanje živine na komercijalnim gazdinstvima može se vršiti nakon isteka roka od 21 dan nakon završnog čišćenja i dezinfekcije, u skladu sa članom 34 ovog pravilnika.

(2) Nakon ponovnog naseljavanja komercijalnih gazdinstava sprovode se sljedeće mjere:

1) živina se podvrgava najmanje jednom kliničkom pregledu koji sprovodi službeni veterinar;

2) ispitivanje živine u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;

3) živina koja uginu tokom faze ponovnog naseljavanja ispituje se u skladu sa Prilogom 1 ovog pravilnika;

4) pridržavanje odgovarajućih biosigurnosnih mjera sa ciljem sprječavanja širenja avijarne influence za sva lica koje ulaze ili napuštaju komercijalno gazdinstvo;

5) zabrana napuštanja za živinu, u periodu ponovnog naseljavanja, komercijalnog gazdinstva, bez odobrenja službenog veterinara;

6) vođenje i ažuriranje evidencije, uključujući podatke o oboljevanju i uginuću živine, od strane držaoca živine; i

7) obavještanje službenog veterinara o svakoj značajnoj promjeni u podacima o proizvodnji i drugim nepravilnostima.

(3) Ponovno naseljavanje živine na kontaktnim gazdinstvima odobrava se na osnovu procjene rizika.

Hitna vakcinacija ili preventivna vakcinacija

Član 36

(1) Vakcinacija živine i drugih ptica može da se vrši:

1) kao hitna vakcinacija, radi sprječavanja bolesti kada se procjenom rizika pokaže značajna ili neposredna opasnost od širenja avijarne influence može se

sprovesti hitna vakcinacija živine ili drugih ptica radi sprječavanja širenja bolesti; ili

2) kao preventivna vakcinacija, kada se epizootiološkom procjenom rizika utvrdi da su pojedina geografska područja Crne Gore izložena stalnom riziku pojavljivanja avijarne influence može se sprovesti preventivna vakcinacija kao dugoročna mjera suzbijanja i iskorijenjivanja avijarne influence.

(2) Prilikom procjene rizika iz stava 1 tačka 2 ovog člana uzimaju se u obzir:

- 1) geografski položaj i konfiguracija terena;
- 2) prisustvo vodenih ptica (vektora), vodotokova, stajaćih voda, zimovnika i odmorišta za ptice za selice;
- 3) način gajenja živine i ptica;
- 4) stanje gazdinstva i proizvodnih jedinica na kojima se gaje živina i druge ptice;
- 5) izloženost živine i ptica mogućim kontaktima sa divljim pticama i riziku prenošenja virusa.

Plan hitne i preventivne vakcinacije

Član 37

(1) Hitna odnosno preventivna vakcinacija sprovodi se na osnovu plana hitne odnosno preventivne vakcinacije, u skladu sa Strategijom razlikovanja zaražene od vakcinisane životinje (u daljem tekstu: DIVA) primjenom dijagnostičkog testa za otkrivanje antitijela protiv terenskog soja virusa, kao i korišćenje nevakcinisanih sentinel ptica.

(2) Plan iz stava 1 ovog člana sadrži sljedeće podatke o:

- 1) stanju bolesti koje je dovelo do sprovođenja hitne vakcinacije;
- 2) geografskom područje na kojem treba sprovesti hitnu vakcinaciju, broj gazdinstava na tom području i gazdinstava na kojima treba sprovesti hitnu vakcinaciju;
- 3) vrsti i kategoriji živine ili drugih ptica koje se drže zatvorene ili prema potrebi, kompartiment ili kompartiment za druge ptice, koje treba vakcinisati;
- 4) procijenjenom broju živine ili drugih ptica koje treba vakcinisati;
- 5) karakteristikama vakcine;
- 6) predviđenom vremenu trajanja hitne vakcinacije;
- 7) pravilima za premještanje vakcinisane živine i drugih ptica;
- 8) kriterijumima koji će se uzeti u obzir prilikom donošenja odluke p sprovođenju vakcinacije iz člana 36 ovog pravilnika;
- 9) način vođenja evidencije i registracije vakcinisane živine i drugih ptica koje se drže zatvorene;
- 10) kliničkim i laboratorijskim ispitivanjima koja se sprovode na gazdinstvima na kojima se sprovodi hitna vakcinacija i na drugim gazdinstvima smještenim na području na kojem se sprovodi hitna vakcinacija radi praćenja epizootiološkog stanja.

(3) Plan iz stava 2 ovog člana dostavlja se Evropskoj komisiji na procjenu i odobravanje, prije početka vakcinacije.

Prijavljivanje avijarne influence

Član 38

Primarno izbijanje i izbijanje avijarne influence prijavljuje se Evropskoj komisiji i državama članicama u skladu sa Prilogom 4 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Praćenje i nadzor avijarne influence

Član 39

Praćenje avijarne influence radi sprječavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja, širenja i iskorjenjivanja vrši se prema programu mjera obavezne zdravstvene zaštite životinja u odnosu na:

- 1) prisustvo i raširenost podtipova H5 i H7 virusa avijarne influence; i
- 2) prisustvo i raširenost virusa avijarne influence kod divljih ptica.

Početak primjene

Član 40

Odredbe člana 37 stav 3 i člana 38 ovog pravilnika primjenjivaće se od dana pristupanja Evropskoj uniji.

Stupanje na snagu

Član 41

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 323-38/15-4

Podgorica, 9. decembra 2015. godine

Ministar,
prof. dr **Petar Ivanović**, s.r.

Priloge u PDF formatu možete preuzeti klikom na sledeći link:

prilog.pdf